

Älyverkkotyöryhmän väliraportti - Matkalla kohti joustavaa ja asiakaskeistä sähköjärjestelmää

Johdanto

Suomalainen sähköjärjestelmä on merkittävien muutosten edessä. Lisääntyvä uusiutuva energia ja sään mukaan vaihteleva tuotanto muuttaa järjestelmän ja sähkömarkkinoiden toimintalogiikkaa. Sähkön kulutuksen ja tuotannon on oltava joka hetki tasapainossa. Nykyisin pääosin tuotantoa säädetään vastaamaan kulutusta, mutta vaihtelevan tuotannon lisääntyessä myös kulutusta joudutaan säätämään yhä enemmän, jotta tehotasapaino säilyisi. Hajautetuista resursseista koostuvaa monimutkaista kokonaisuutta ei voida hallita ilman automatiikkaa ja tehokkaampaa tiedonvaihtoa eri osapuolten kesken. Älykäs sähköjärjestelmä eli älyverkko toimii alustana, kun vaihteleva tuotanto ja kulutus yhdistetään kustannustehokkaalla tavalla.

Tausta

Työ- ja elinkeinoministeriö perusti syksyllä 2016 kaksivuotisen älyverkkotyöryhmän selvittämään älyverkkojen mahdollisuuksia sähkömarkkinoille. Älyverkkotyöryhmän tavoitteena on luoda yhteinen näkemys tulevaisuuden älykkäästä sähköjärjestelmästä. Sen tehtävänä on selvittää ja esittää konkreettisia toimia, joilla älykäs sähköjärjestelmä voi palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää toimitusvarmuuden ylläpitoa. Aikaperspektiivi muutoksille on vuosi 2025.

Älyverkkotyöryhmä julkisti väliraporttinsa 9.10.2017 Säätytalossa pidetyssä sidosryhmäseminaarissa. Väliraportissa kuvataan työryhmässä ensimmäisen vuoden aikana käytyjä keskusteluja ja työryhmässä tehtyjä linjauksia.

Tavoitteet

Sähköjärjestelmän murros ja älykkään sähköjärjestelmän rakentaminen on haastava prosessi, joka vaikuttaa laajasti koko yhteiskuntaan. Eri sidosryhmien on tehtävä tiivistä yhteistyötä, jotta muutos voidaan tehdä tehokkaasti ja sujuvasti.

Julkisen kuulemisen avulla haemme konkretiaa tarvittavien asiakkaiden valinnanvapauksia ja toimitusvarmuutta edistäviin muutoksiin. Julkisen kuulemisen tulosten avulla älyverkkotyöryhmä luonnostelee tiekartan sähkön vähittäismarkkinoiden

rakennemuutokselle suuntaa-antavine aikatauluineen. Tavoitteena on myös saada taustamateriaalia vaikutusarvioon. Kysymyksiä on paljon, joten vastauksissa voi keskittyä itselle tärkeimmiksi kokemiin kysymyksiin.

Älyverkkotyöryhmä jättää lopullisen mietintönsä syksyllä 2018.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnon voi antaa tämän palvelun kautta tai vaihtoehtoisesti lähettämällä lausunto osoitteeseen alyverkot.palaute@tem.fi.

Lausuntopyyntö on jaettu alakohtiin teemoittain. Erityisesti haluaisimme kuulla näkemyksenne esitettyihin teemakohtaisiin kysymyksiin. Kaikkiin kysymyksiin ei ole pakko vastata, mutta se on toki mahdollista. Lisäksi lausuntopyyntöissä on yleinen osio, jossa voi antaa kommentteja väliraportin yleisiin kysymyksiin ja kommentoida muuta työryhmän toimeksiannon aiheeseen liittyvää.

Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausunto.om@om.fi.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan 10.11.2017 mennessä.

Valmistelijat

Kysymyksiin lausuntopyyntöön ja älyverkkotyöryhmän väliraporttiin liittyen vastaa työryhmän puheenjohtaja ylitarkastaja Tatu Pahkala, työ- ja elinkeinoministeriö (etunimi.sukunimi@tem.fi).

Linkit

<http://tem.fi/alyverkot> - Tietoa älyverkkotyöryhmästä ja sen työstä

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-243-9> - Älyverkkotyöryhmän väliraportti: Matkalla kohti joustavaa ja asiakaskeskeistä sähköjärjestelmää

Teemakohtaiset kysymykset

Jakeluverkkoyhtiön ja markkinatoimijoiden roolit kysyntäjoustossa

- Tapahtuuko jakeluverkkoyhtiöiden toteuttamasta kysyntäjoustosta luopuminen vapaaehtoisesti vai tarvitaanko siihen sääntelyä? • Millä aikavälillä ja millä edellytyksillä jakeluverkkoyhtiöiden aikaohjauksesta voidaan luopua? Kuinka luopuminen voidaan toteuttaa hallitusti? • Mitä ovat asiakkaiden korvaavat vaihtoehdot jakeluverkkoyhtiöiden kulutuksen ohjaamiselle? • Millaisia euromääräisiä vaikutuksia kotitalouksille tulisi, jos jakeluverkkoyhtiöiden aikaohjauksesta luovutaan ja muita muutoksia ei tehdä? • Onko jakeluverkkoyhtiöillä tarvetta hyödyntää joustoja verkon tarpeisiin nyt tai nähtävissä olevassa tulevaisuudessa? Onko joustojen hyödyntämiselle esteitä?

Aggregaattorit – joustavien tuotanto- ja kulutuskohteiden yhdistäjät

- Millaisia mahdollisuuksia itsenäinen aggregaattori tarjoaa asiakkaille ja yhteiskunnalle? • Millä markkinapaikoilla itsenäinen aggregaattori voi toimia? – Tuleeko itsenäisen aggregaattorin toiminnasta muille osapuolille aiheutuneet tasevirheet korjata? Millä perusteella? – Tuleeko aggregaattorin maksaa muille toimijoille kompensatiota muutoksista energian myynnissä? Millä perusteella? • Miten itsenäisen aggregaattorin jousto tulisi mitata ja todentaa? • Mitä tiedonvaihtotarpeita itsenäisen aggregaattorin toiminta aiheuttaa? • Miten asiakkaan, aggregaattorin ja sähkönmyyjän tulisi koordinoita asiakkaan kokonaisuutta sisältäen siirtohinnoittelun?

Paikallinen energiayhteisö – kiinteistön sisäinen

- Mitä asioita kiinteistön sisäisessä energiayhteisössä tulee huomioida, jotta se olisi käytännössä perustettavissa ja siitä olisi käytännössä mahdollista erota? • Miten kiinteistön sisäinen energiayhteisö tulee mitata? • Kenen tai minkä tahon tulisi vastata kulutusten netottamisesta?

Paikallinen energiayhteisö – kiinteistörajat ylittävä

- Miten kiinteistörajat ylittävät energiayhteisöt voivat edistää Suomen energiapolitiikan tavoitteiden saavuttamista, esimerkiksi uusiutuvan energian tavoitteiden osalta? • Miten kiinteistön rajat ylittävien energiayhteisöjen edistämisessä voitaisiin välttää tilanne, jossa verkon kustannukset painottuisivat niiden asiakkaiden maksettaviksi, jotka eivät pysty osallistumaan yhteisöön? • Mitä haasteita näette kiinteistörajat ylittävien energiayhteisöjen muodostamisessa? • Näettekö, että kiinteistön rajat ylittävien erillisten linjojen toteutukseen liittyy teknisiä haasteita? Jos kyllä, niin millaisia?

Hajautettu energiayhteisö

- Mitä hyötyjä tai haasteita näette hajautettujen energiayhteisöjen toiminnassa?

Jakeluverkon tehopohjainen siirtohinnoittelu

- Millä tavoin pienasiakkaiden ymmärrystä siirtomaksujen määräytymisestä, mukaan lukien tehosta, voitaisiin lisätä?• Millaisia työkaluja on olemassa tai tulisi olla asiakkaiden tehon hallintaan? Kenen tulisi tarjota niitä?• Mihin tehoerusteinen hinnoittelu vaikuttaa? Kuinka suureksi arvioitte tehoerusteisen siirtohinnoittelun yhteiskunnalliset hyödyt ja kustannukset pitkällä aikavälillä?• Millaisia euromääräisiä vaikutuksia tehoerusteinen siirtohinnoittelu toisi eri asiakasryhmille ja eri alueilla?

Verkkopalvelun maksurakenteiden harmonisointi

- Mitä asioita siirtohinnoittelun osalta olisi hyödyllistä harmonisoida?

Sähkövarastot

- Miten jakeluverkkoyhtiöt voisivat parhaiten hyödyntää sähkövarastojen palvelua markkinoilta? Onko sille esteitä?• Miten määritellään poikkeustilanteet, jossa jakeluverkkoyhtiö voisi omistaa ja käyttää itse sähkövarastoja? Millaisen prosessin tulisi edeltää poikkeusluvan myöntämistä?• Tulisiko jakeluverkkoyhtiöiden kysyä asiakkaiden halukkuutta investoida sähkövarastoon ja tarjota sitä markkinoille jakeluverkkoyhtiön hyödynnettäväksi?

Verotus

- Tulisiko sähkön hinnasta riippuvaa sähköveroa edistää kysyntäjoustop näkökulmasta? Miksi tai miksi ei?• Mihin hintaan vero sidottaisiin siten, että se olisi tasapuolinen asiakkaille?• Miten muuttuva sähkövero vaikuttaisi eri johdannaismarkkinoihin ja osapuolien riskeihin?• Millä muulla tavalla sähkön verotus voisi edistää kysyntäjoustop?

Yleiset kysymykset ja kommentit

Väliraportin yleiset kysymykset

- Miten eri ehdotukset sopivat keskenään yhteen? Näettekö ristiriitoja linjausten välillä?• Miten ja millä aikataululla muutokset pitäisi toteuttaa? Huomioithan vastauksessasi muut sähkömarkkinamuutokset ja niiden vaikutukset esimerkiksi tietojärjestelmäpäivityksiin (datahub, 15 minuutin taseselvitysjakso, mahdollisuus lähellä reaaliaikaa käytävään kaupankäyntiin, uuden sukupolven sähkömittarit jne.)• Puuttuiko raportista tai tulevista teemoista jokin tärkeä aihealue?

Yleinen lausunto tai kommentit, jotka eivät tulleet esiin yllä

Muuta

Voit jättää liitteitä lausunnon yhteyteen. Sallittuja tiedostoformaatteja ovat: pdf, doc, docx, xls, xlsx, ppt, pptx, csv, txt, rtf, zip, jpg, jpeg, png, gif and tif. Liitetiedostojen koko tulee olla pienempi kuin 50 Mb.

Huttunen Riku
TEM

Lemström Bettina
TEM